

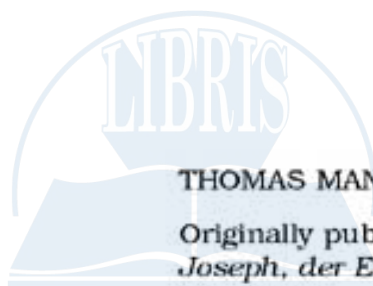

CUPRINS

PRELUDIU ÎN CINURILE ÎNALTE	5
Capitolul unu. CEALALTĂ GROAPĂ.....	18
Iosif își cunoaște lacrimile	18
Starostele temniței.....	30
Despre bunătate și înțelepciune.....	47
Domnii.....	57
Despre viermele înțepător	69
Iosif ajută ca tâlcuitor de vise	74
Capitolul doi. CHEMAREA	83
Neb-nef-nețem	83
Curierul grabnic	91
Despre lumină și întunecime	96
Visele faraonului.....	107
Capitolul trei. LOGIA CRETANĂ.....	124
Introducerea	124
Copilul peșterii	134
Faraonul prezice	153
„Nu cred într-asta“	163
Mult prea fericit.....	177
Bărbatul priceput și înțelept	188
Capitolul patru. VREMEA ÎNGĂDUIRILOR	200
Șapte sau cinci	200
Aurirea	203
Comoara scufundată.....	209
Stăpân peste Țara Egiptului.....	215
Urim și Tummim	223
Fata.....	229
Iosif face nuntă.....	237
Tulburări	244

Capitolul cinci. TAMAR.....	253
Al patrulea.....	253
Astarot.....	261
Tamar învață despre lume	265
Femeia hotărâtă.....	274
„Nu prin noi”.....	279
Tunsoarea oilor.....	285
Capitolul șase. JOCUL SFÂNT	292
Despre cele apoase	292
Lui Iosif îi place viața.....	295
Ei vin.....	301
Interogatoriul.....	312
„Se cere”	329
Banii din saci.....	337
„Nu sunt decât nouă!”.....	344
Iacob se luptă pe malul Iabocului	351
Cupa de argint.....	358
Mireasma de mirt ori cina cu frații.....	362
Strigătul închis.....	377
La Beniamin!	382
Eu sunt acela!	387
Nu vă certați!.....	397
Faraonul îi scrie lui Iosif.....	403
Cum facem?	409
Vestirea.....	413
Capitolul șapte. CEL RESTITUIT.....	430
Vreau să merg acolo și să-l văd.....	430
Șaptezeci la număr	435
Purtați-l.....	439
Iacob propovăduiește și visează	442
Despre iubirea ce refuză	446
Primirea.....	456
Iacob se înfațșează faraonului.....	460
Despre șagalnica slugă	468
După ascultare	479
Efraim și Manasse	489
Adunarea la patul de moarte.....	497
Acum îl înfașă pe Iacob.....	515
Mărețul convoi.....	523

THOMAS MANN, *Joseph und seine Brüder*

Originally published in German as *Joseph und seine Brüder*
Joseph, der Ernährer © 1943 by Bermann – Fischer, A.B.,
Stockholm

All rights reserved by S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba
română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Rembrandt (1606-1669), *Iacob binecuvântându-i pe fiii lui Iosif*, 1656

Lucrare apărută cu acordul COPYRO – Societate de Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

MANN, THOMAS

Iosif și frații săi / Thomas Mann; Petru Manoliu (trad. din lb. germ. de). – Iași: Polirom, 2013

3 vol.

ISBN: 978-973-46-3732-4

Vol. 3: *Iosif, Hrăniturul*

ISBN print: 978-973-46-3735-5

ISBN ePub: 978-973-46-3908-3

ISBN PDF: 978-973-46-3909-0

I. Manoliu, Petru (trad.)

821.112.2-31=135.1

Printed in ROMANIA

M THOMAS
ANN

Iosif și frații săi

Iosif, Hărănitorul

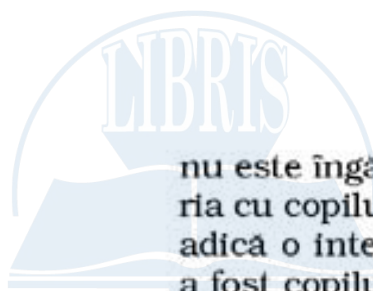

Traducere din limba germană și note
de Petru Manoliu

POLIROM
2013

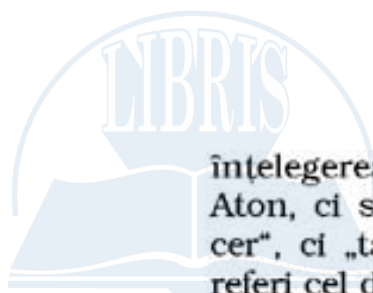

Toate acestea erau comedie și o purtare dictată doar de un acord; căci nu numai că dorința și pețirea faraonului erau poruncă, dar și căsătoria cu favoritul său, Cea mai înaltă gură a regelui, era onorabilă și de dorit; perechea de părinți nu ar fi putut ținti mai sus decât țintise faraonul pentru Iosif și nu era nici o pricină de disperare, nici măcar de mahnire, care să fi depășit tristețea firească a unor părinți ce-și mărită singura copilă. Trebuia, doar, făcut cât de mult caz de fecioria lui Asnat și de răpirea ei, iar mirele prezentat ca o figură foarte sumbră, deși perechea de zămislitori s-ar fi putut bucura de această întâlnire, și chiar se bucura de ea cu adevărat – căci faraonul le dăduse, anume și într-adins, de știre că aici fecioria se unea cu fecioria, și că mirele era și el un fel de fecioară, un păstrat și multă vreme pizmuit, o mireasă, din care apărea acum mirele. Că asta se întâmpla, trebuia să cadă el la înțelegere cu Dumnezeuul tatălui lui, mirele tribului său, a cărui gelozie el o cruțase atât, iar acum, deci, nu o mai cruța, ori nu o mai cruța decât în măsura în care el încheia o căsătorie deosebit și exemplar de feciorelnică – dacă asta este o restricție. N-ar avea desigur rost să ne facem griji, în ciuda tuturor implicațiilor legate de acest pas; căci Iosif încheia doar o căsătorie egipteană, o căsătorie cu Șeol, o căsătorie Ismael, nu fără exemplu deci, dar oricum cu un exemplu dubios și având nevoie de toată acea indulgență, de care se socotea, precum se pare, cu încredere, asigurat. Învățătorii și exegeții au fost adesea scandalizați de acest fapt și au încercat să-l facă să dispară. De dragul purității, au încercat să prezinte lucrurile ca și cum Asnat n-ar fi fost fiica bună a lui Potifera și a femeii sale, ci un copil găsit, și anume cel lepădat și adus de apă într-un coș, copilul Dinei, fiica alungată cândva a lui Iacob, astfel încât Iosif s-ar fi însurat cu nepoata sa, ceea ce însă tot n-ar fi îmbunătățit cine știe ce situația, pentru că această nepoată doar era, pe jumătate, din carnea și sângele neastâmpăratului Sichem, un canaanit închinător la Baal. În plus venerația față de învățători

nu este îngăduit să ne împiedice să declarăm istoria cu copilul din trestii al Dinei drept ceea ce este, adică o interpolare și un tertip pios. Asnat, Fata, a fost copilul drept al lui Potifera și al femeii sale, curat sânge egiptean, iar fiii ce avea să-i dăruiască lui Iosif, urmașii lui, Efraim și Manasse erau, oricum, pe jumătate egipteni după sânge – orice ar gândi unii despre acesta. Dar asta nici măcar nu era tot. Căci prin căsătoria sa cu fiica marelui preot al Soarelui, fiul lui Israel intra într-o relație strânsă cu templul lui Atum-Re, într-o relație preotească, după cum și fusese în intențiile faraonului, când a pus la cale această căsătorie. Era aproape de neconceput ca un bărbat ocupând o funcție de stat atât de înaltă ca Iosif să nu exercite, totodată, o înaltă funcție preotească și să nu încaseze din veniturile templelor, iar amândouă Iosif le făcea ca soț al lui Asnat, oricum ați vrea să interpretați asta: el deveni, dacă este s-o spunem fără ocol, beneficiarul incasărilor unui idol. Din garderoba lui oficială făcea parte preoteasca blană de leopard, iar, în anumite împrejurări, ajungea în situația să tămâieze, în calitate oficială, înaintea unui chip al șoimului Horahte, cu discul soarelui pe cap.

Prea puțini s-au lămurit de atunci cu aceste lucruri și, să audă cum li se spune pe nume, poate face pe mulți să-i treacă fiorii. Dar, vădit, pentru Iosif sosise acum vremea îngăduințelor, și putem fi liniștiți, că știa s-o scoată la capăt cu Cel ce îl despărțise de ai lui, îl răsădise în Egipt și-l făcuse să ajungă mare acolo. Poate că presupunea la Acesta aprobarea filozofiei triumphiului, după care o jertfă adusă pe masa de alabastru a prietenosului Horahte nu însemna nicidecum un jaf în dauna altei zeități. În fond, doar nu era vorba de un templu oarecare, ci de cel al stăpânului largului orizont, și Iosif își va fi potrivit lucrurile în sensul că ar fi fost de-a dreptul o greșeală și o nebunie, adică un păcat, să-i prescrie Dumnezeuului părinților lui un orizont mai strâmt decât lui Atum-Re. Și, la urmă de tot, nu trebuie uitat că din acest zeu se ivise, recent, Aton, la care te rugai corect, după

înțelegerea lui Iosif cu faraonul, dacă nu-l numeam Aton, ci stăpânul lui Aton, și nu „tatăl nostru pe cer”, ci „tatăl nostru în cer”. La acestea se putea referi cel despărțit de casă și ajuns mare în străinătate, când, în anumite ocazii, de altfel nu frecvente, îmbrăca pielea de leopard și mergea să tămăieze.

Era o situație ciudată cu primul născut al Rahilei, cu favoritul înstrăinat al lui Iacob. Indulgența ce-i era acordată ținea seamă de un universalism care, la rândul său, împiedica să se ajungă vreodată la un „trib Iosif”, cum doar s-a ajuns chiar la triburi Isahar, Dan și Gad. Rolul și sarcina sa în Plan a fost, cum vom vedea, cea de apărător, hrănit și salvator al alor săi, răsădit în lumea mare, și toate pledează pentru aceea că era conștient de această misiune, că în orice caz o simțea, iar felul lui de viață, lumesc-înstrăinat, îl înțelegea nu ca al unui alungat, ci tocmai, doar, ca al unui despărțit cu scopuri anume, și că pe aceasta se întemeia încrederea sa în indulgența Stăpânului Planurilor.

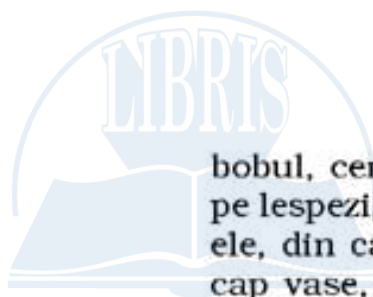
Iosif face nuntă

Asnat, Fata, fu deci trimisă sus la Menfe, împreună cu douăzeci și patru de sclave alese, în casa lui Iosif, pentru feciorelnica nuntă, iar părinții din înalt cin preoțesc, gârboviți de amarul necrezutei răpiri, urcară încoace de la On, după cum însuși faraonul coborî de la Novet-Amun, pentru a participa la misterele acestei nunți, a-i încredința personal favoritului său aleasa mireasă și a-l asigura iarăși, în calitatea sa de soț cu experiență, de avantajele și plăcerile ce le comportă faptul de a fi căsătorit. Trebuie spus că douăsprezece din slujnicele tinere și frumoase ce veniră cu Asnat, și intrară odată cu ea în posesia întunecatului mire, încât gândul te duce fără voie la alaiul ce era înainte închis de viu, împreună cu regele mort, în mormântul acestuia – că deci rolul a douăsprezece din cele douăzeci și patru era să chiuie, să răspândească

flori și să facă muzică, celelalte douăsprezece, însă, trebuiau să jelească și să se bată în piept; căci ceremoniile nunții, așa cum s-au desfășurat în casa de onoare a lui Iosif, în special în dreptunghiul, luminat de făclii, al curții fântânii, în jurul căreia se aflau toate încăperile de locuit – această celebrare aducea puternic a înmormântare și, dacă nu intrăm chiar în toate amănuntele, o facem dintr-un fel de menajament față de bătrânul Iacob de-acasă, care cu totul greșit îl credea pe dragul lui mereu de șaptesprezece ani, adăpostit în moarte, și și-ar fi împreunat indignat mâinile deasupra capului față de foarte multe din câte se petreceau aici la nunta băiatului. I-ar fi confirmat venerabilele sale prejudecăți împotriva țării mălului, „Mițraim”, și tocmai aceste prejudecăți, socotim să le menajăm într-o câtva, dacă preferăm să nu descriem toate ceremoniile cu amănunțimea ce ar putea fi luată drept aprobare.

Fără știrea lui, se poate recunoaște că există anumită înrudire între nuntă și moarte, iatacul miresei și mormânt, răpirea fecioriei și ucidere – pricină pentru care nici nu poate fi înlăturat cu totul, din noțiunea de mire, caracterul unui zeu al morților, răpind cu brutalitate mireasa. Desigur, asemănarea dintre soarta fetei care, o jertfă în văluri, trece serioasa graniță a vieții dintre feciorie și existența de femeie, și soarta bobului de sămânță, ce este cufundat în adâncime pentru a putrezi acolo și a se întoarce feciorelnic din nou la lumină din putreziciune, ca bob la fel, această asemănare este de acceptat; iar cea a spicului tăiat de seceră este o comparație dureroasă pentru smulgerea fiicei din brațele mamei – care a fost, de altfel, și ea odată fecioară și jertfă, a fost și ea secerată și și re trăiește propria soartă în cea a fiicei ei. De aceea, în decorarea sălilor serbării, de care s-a îngrijit vechilul Mai-Sahme, în special în decorarea curții fântânii, înconjurată de o colonadă, secera a și jucat un rol de seamă, ce poate fi socotit cu tâlc; și tot asemenea rol au jucat la reprezentațiile oferite oaspeților înainte și după ospățul nunții

bobul, cerealele, sămânța: bărbați le răspândeau pe lespezi, turnând, cu invocații anume, apă peste ele, din câni ce le duceau cu ei; femei purtau pe cap vase, ce într-o parte erau pline de boabe de sămânță, iar în cealaltă parte, ardea un opaiț. Căci serbarea era de seară, și se înțelege că era multă lumină de făclii în încăperile cu pereții împodobiiți peste tot cu țesături multicolore și ramuri verzi de mirt. Dar aceste focuri, de care se leagă aproape inevitabil ideea că sunt destinate să lumineze încăperi în care lumina zilei nu pătrunde niciodată, au fost folosite aici atât de excesiv și de subliniat, încât depășeau obiectivul practic și aveau limpede de-a face cu pomenita idee. Mama miresei, femeia lui Potifar, dacă ne este îngăduit, s-o numim astfel fără a dădea loc la confuzii – învelită toată într-un veșmânt vioriu închis, o arătare tragică, purta când câte o faclă în fiecare mână, când două într-una singură, și purtători de facle erau toți participanții la marele alai de nuntă care, ca act principal al întregii festivități, trecea prin toate încăperile casei și, apoi, se desfășura ori, mai bine zis, se încolăcea încâlcindu-se în curtea cu fântână, unde, într-o poziție foarte indolentă, ședea cel mai înalt musafir, însuși faraonul, între Iosif și Asnat, de asemenea învaluită în voaluri violete – se încâlcea deci într-un artistic dans cu faclele, ce merita într-adevăr să fie văzut; căci hora de flăcări și fum ocoala, într-o spirală răsucită de nouă ori, mișcându-se spre stânga, centrul ei, fântâna; și faptul că, în plus, o frânghie roșie, urmând toate spiralele labirintului rotitor, trecea prin mâinile tuturor dansatorilor, nu-i împiedica pe aceștia să-și încununeze spectacolul cu un adevărat joc de facle și foc de artificii al îndemânării, aruncându-și reciproc, unul altuia, faclele, cruciș și curmeziș, și adesea din centrul spiralei spre marginea ei, fără ca, o dată măcar, o flăcără zburătoare să-și fi greșit ținta și să fi căzut la pământ.

Trebuie să fi văzut asta pentru a înțelege tentația de a relata mai pe larg despre serbare, decât s-ar potrivi cu intenția noastră, de a păstra o rețineră

în descrierea nunții lui Iosif – din grijă cruțătoare față de un bătrân care, de ar fi fost de față, s-ar fi îngrozit de multe ce se întâmplau aici. Dar el doar era departe și apărat de gândul la veșnicii șaptesprezece ani ai lui Iosif. Altminteri ar fi fost bucuros de îndemânaticul joc cu facilele, chiar dacă alte lucruri nu i-ar fi plăcut. Spiritul său era patern, și el ar fi dezaprobat, de-ar fi să folosim un cuvânt sobru, ca la ceremoniile nunții fiului său, elementul matern, cea chipurile prădată și însăși răpită în fiica ei, mama mâniașă și amenințătoare a fetei Asnat, să joace un rol atât de important și zgomotos. Această precumpănire se vădea între altele în faptul că și bărbații și tinerii participanți la dansul în spirală și la marele alai, cel puțin majoritatea lor, erau îmbrăcați în femei, anume la fel ca mama miresei – ceea ce, în ochii piosului Iacob, ar fi fost, firește, o grozăvie a lui Baal. Vădit se luau drept aceea, intrau cu personalitatea lor în a ei; căci același veșmânt de văluri viorii pe care îl purta mâniașă îi îmbrăca, în valuri largi, și pe ei, și-și arătau mânia, trecând făclia în mâna stângă și scuturând amenințător pumnul drept, ceea ce era cu atât mai înspăimântător, cu cât fețele le erau acoperite cu măști, care însă, bineînțeles, nu prezentau nici o asemănare cu fața de matroană a nevestei lui Potifar, ci aveau o expresie, de încremeneai la vederea lor, un amestec oribil de furie și mâhnire – și, pe deasupra, mai amenințau cu pumnii. În plus, mulți își umflaseră pântecul sub veșmântul de doliu, ca și cum ar duce o sarcină avansată – reprezentau, deci, mama, cum, mai purta sub inimă fata-jertfă – ori cum o purta din nou acolo – ori cum, aceasta purta, iar, acolo o nouă fată-jertfă – desigur că nici ei n-ar fi fost în stare să lămurească asta exact.

Bărbați și tineri ce-și umflau pântecul – desigur că asta n-ar fi fost potrivit pentru Iacob ben Isaac – și nici nu am vrea să vedem mulțimea amănuntelor date de noi înțeleasă ca aprobare. Dar pentru Iosif, cel despărțit în lumesc, venise totuși vremea îngăduințelor; însăși căsătoria lui